

Тэлеулену толму жыйыу, борчланы сезерча азайтыу - айныуу тюз себеби

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Хар бөлүмнө юсюндөн энчи айтаанда, электротокт бу жалчытыуда борч проблемдиз болмаганын чегитеди министр. Газны юсюндөн алай айтыра туюлду. «Мында борчла көп болганын ким да биледи. Болуму тозотер ишени, бамиланды, тамаланды керек юшөн, кылгыз алырга керекди. Аны хайыры бо борча этюдөн кыгултур амал барды? Талай региондан бу жаны бо ахчы сынауу арга шарт юлгөдө», - дегенди Кузнецов.

Борчланы азайтыу эмда мындан арсында болдурмдз умутта не мадар этере кереклисин ол шарт белгиленди. Биринчиден, тарифлени өлгөчмөн тиийли мардасына жетирдирге кереклисин айтады. Аны маганысы недеди: ахча аз жыйыла, олук неда ресурсла бо жалчытыуу бир-бир компанияла кеслерини мектерини жангыртуу жаны бо инвещициялы программаларын толтуралмай кыладыла. Борчла көпдөн-көп бола борганыларын сылтауу ала он санда аңда көредиле.

Экинчиден, Лев Кузнецов ТЭК эм ЖЖХ сфералада предпритияла кылай ишлегенерин тинтирге, болуму игилендир чюкюн алаада не тисе тозотер этере кереклисин белгилерге чакырганды. Ючюндөн а, ресурсла бо жалчытан компаниянаны кыранчалары неден болганын тохашдырырга да керекди, дегенди министр. Он дагында дайым борчла этил турган предпритиялары ишлерине тынгылы кыаргара чакырганды.

«МРСК Северного Кавказа» компаниянаны башчысы Юрий Зайцев ток бола жалчытыу-

да болуму юсюндөн кыска билдиргенди. Ол айтканыч, былтыр хайрылануучулага жиберилген электротокно бир киловатты 3,5 сом тура эди. Быыл ол 3,67 сом болуктуду. Республикада сөтөлнө халы артык иги туюлду, ала 70 процентте тозуралдыла. Жюранчаланы юсюндөн айтканды, былтыр алачы өлчөмү 15,5 процентте жеткенди. Промышленность сферда предпритияла хайрылануучулар току багысын көп кыламай толусуңдай (99%) тегенди.

Эл мюлке болум андан да игиди: кезилуу тэлеуле бола бирге алгача этилген борчланы бир кесеге да жайылганды. Адамла тэлеулерини 96 процентин бергенди. Кыргыз бюджетти оргнацицияларына - 93, жер-жерли бюджет системга киргенге уа - 98 процентте толтурганды. Бек артка квалган а жашуу журт - коммунальни сферда предпритияладыла. Юрий Зайцев айтканыч көре, былтыр ала тэлеулерини жалаңда 56 процентин бергенди. Кыраа тынгылае пшденди саны аз туюлду, алай эм башында уа Нальчикдеги «Водоканалы». Аны борчу боюнчюлке 700 миллион сомга жеткенди. Он кеси да былтыр хайрылануучу электротокно чюкюн жалаңда ичкен бирин тегенди.

Ызы бола жылуу бола жалчытыуучу «Теплоэнерго» компания барды. Аны 170 миллион сомга келерини барды. 2017 жылыга берилчюкюрен току багысына жалаңда 40 процентин бергенди ол. «Чегеммералду» юсюндөн айтканды, анда борчланы азайты ишчи кыска тынгылы алгыларын белгиленди Юрий Зайцев.

Газ бола жалчытыуда не проблема болганын «Газпром межрегионгаз Нальчик» компаниянаны башчысы Владимир Анастасов билдиргенди. Тарифни юсюндөн айтканды, көк олуктуну бир кубометри чюкюн хайрылануучула 5,261 сом тегелерини белгиленди ол. Газ быргыла 63 процентте тозураганына да эс бурганда эмда алачы жангыртуу жаны бола былтыр 47,2 миллион сом багысына мадар этилген айтканды.

Бу компанияны хайрылануучулага газны жетдирген кезиде хана кыранчалары болмаганы белгиленгенди кенгешче. Ток бола жалчытыуда ол, айттыгыныча, онбеш проценттен аслам бола эс, мында бола бола 0,6 проценттен озоматга керекди. Алай жашауда уа болум арталында башкыда: статистика шартлага көре, кыранча андан бир ненча керек келдоло.

Лев Кузнецов бу шартка тынгылы эс бургурга чакырганды. Аны республикага кылабай бир газ келгенин тынгылы кертоттен оборудоване неда система барымды деген сорунуу аа чыккы жууал берилгенди. Анастасов, кесини жаньндан, алай амал болганына ышандырганды.

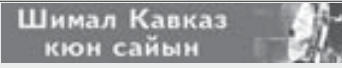
Аны юсю бола башха оюмла тура этилгени да эсге алы, Лев Кузнецов, мычмай тиийли комиссия кырап, аны жерине барды кереклисин чегитеди. Дагында, газ компаниянаны башчысына энергетикени ачык сынауларын юлгө көргөзтөндү. Сөз мында ахчаны ойл сайын жюроп айланган контроллары юсюндөн барганды. «МРСК Северного

Кавказа» компания тэлеулену жалаңда тиийли арадада жаяды, «Газпром межрегионгаз Нальчик» а контролларыны жиберуден энтта да кетмегенди.

Республиканы олуктук - энергетика комплексида бола жашау журт-коммунал сферасында болуму юсюндөн КЭМР-нин Гравителестосуну председатели Мусулканы Алий да кыска айтканды. Хайрылануучулары жалчытуу, тэлеулену жыйыу, молкно жангыртуу жаны бола не мадар этилгени билдиргенди. «Водоканалы» аггы юсюне салырга талай предлоенияла болганын да тура этгенди. Шимал Кавказы ишлери жаны бола министрство кесини айнтыуу программаларында республиканы ТЭК эм ЖЖХ сфераларына себеллик этюдно да эсге ала иги болурун белгиленди ол.

Кенгешни ахырнда Лев Кузнецов тэлеулену жыйыуу эмда борчланы азайтыуу кылга тынгылы алырга кереклисин энтта да кыайтары чегитеди. «Ахчы торелениу болганды, ала кеслерини шперин игилендирге умутта тарифлени кетюрюю эм башына салырга жарамганын белгилегенди. Алай этерин алында бек алай адамланы юсюндөн сөгашы этере керекди», - деп, ишче кемчиликлени кетериге аслам эс бургурга чакырганды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Бузулган жолланы -картага Шимал Осетияда Халк фронтуну активистери «Убитые дороги» проектин чектеринде жолда батулууга бола урулга кыжау керешни халкы амалын тапкандыла эмда оны бола жомаутны шагьер этгенди. Энди республикада жашаган хар ким да кесини шахарында бола элинде бузулган жолланы тапандырууга себеллик этере болуктуду.

Аны чюкюн а, проектин координатор Казбек Таутиев айтканыч, www.dogoi-on.ru сайты ачарга эмда анда жолланы интерактив картасында ремонт керек болган участканы белгилерге керекди. Активисте уа ол шартланы регион эмда муниципал кырауларын администрацияларына жибердикчале, ала 2017 эмда 2018 жылда жолланы тапандыруу планына кийирги чюкюн.

Кир-кичпикни жыйынуу юч КОМПЛЕКС КЫЛГА АЛЫНДЫ

Адыгедэ зыбир кир-кичпикни жыйынуу жангы сьемдас жарашдырылды. Анга бек муниципал аралы чю комплекс кыраулыкты. Алаа Адыгейске, Майкопа да Краснодарскде жерле да блонгөнгенди. Жылы ахырында дери багышын жыйуу, ташуу, жарашдыруу, утилизациялау, кыркыуусуз этил эмда башдыруу жаны бо регион оператор да тохашдырылганды, - деп билдирди республиканы башчысын пресс-службасы.

Дагында экология жаны бо билимини, аделликни да кетюрю чюкюн Адыгеда Экологияны жылыны чектеринде көп торлю ишле бардырылганды. Ала жаш адаланы араларында волонтерланы экология кымылдууну чюкөндирди, кудуретни сакларга юйретуе бурулдула.

Эсерну кыабыргача суратланы тизерикде Черкескни мэриясы Эстернуу кыабыргасына Улуу Ата журт урууну ветеранлары суратлары жыйып башлаганды. Ол ахица Кыраочай-Черкески ара шахарны мэри Тамбияны Русуланы башламчылыгы бола кичини жыл бардырылды.

Былыр алай кыабырганы Первымайкы армда кырауоганды. Аны узунуугу 250 метр чаклы бирге созулганды, анга республиканы районларында баш шахарларындын ветеранлары 3807 суратлары орнатканы эдиле. «Быйна да экспозицияны узунууга киши чек салмады, кылай бир керек эс да алай бир суратын жамбыдырыу хазыргы», - деп билдиргенди мэрияны пресс-службасындан.

Тинтиуле нени кегрюзтгендиле «РИА Рейтинг» жентество 2016 жылда россий регионаны жашуу кылаилкыларыны тиземсин басмалаганды. Анда Адыге 22-чи жерин алынды, алай бола Шимал Кавказы кылаан республикаларын ортка кыюл. Андан сора Шимал Осетия келеди - 57-чи жерин алып. Дагыстан ол тизмеде -73-чюдо, Чечен Республика - 74-чюдо, Кыбарты-Малксар - 75-чюди, Кыраочай-Черкес - 79-чуду. Ингушты ахыр жерледи биринди - 84-чю. Андан осал жалаңда Тыве республиканды.

2015 жыл бола тегилдиргенде, Адыге, Кыраочай-Черкес рейтингде кетюроленди, Шимал Кавказы кылаан регионлары уа алгачкы эсе зыные тошгөнди. Тинтиуле Росстатны, Россейин Минздравын бола Минфинин, РФ-ни Арс банкны, регион власти оргналыны сайтарыны шартларына таяны бардырылганды. Рейтинги бола баш тизгинине Москва, Санкт-Петербург, Москва область, Татарстан бола Краснодар край чыкгандыла.

Ингушлара эргетилеи адетни кыайтары умутлуудула Ингушетида тойну бардыруу жаны бо эртте-этин адетни кыайтарыга мурат этеди. Тереде болганыча, кууачандан сора жангы келини шуданга жибергенди. Анда ол сууга карап, олгашы эткенди, андан сора жумуртханы ийне бо тешип, таша уруп сандырганды.

Аны уа агым кетерча алай атарга керек эди. Андан сора келинчи, кызманга сук алып, юйге кыайтканды эмда суусан болганыла андан ичиргенди. Ма ол жаш юйөр тынч-ырахат жашуу этерини белгиси болганды.

Школчу кызычкы итле кыабыр ёлгенди

Адыгестанда школчу кызычкы кылай ёлгенин тинтиди. Ол 19 февральда юм этгенди, сабийчюн итле тапкандыла. Аны ёлмөдөн куттарырга кылдан келгөнди.

Анга бек уголоыйн иш ачарга белгилениди, деп билдиргенди Россейин Следствие комитетини республикада Следствие управленисында.

Конгресс фильмере бразы туюлду

«Кырачай халкны конгресс» жамауат оргнация «На 50 отнокон темне» деген фильмин республикада кегрюзтууге кыжау сюелгенди, аны прокаттан кетерую излейди. Аны келечилери республиканы властьлаа доу кыагыт жибергенди эмда анда Кыраочай-Черкеске ол фильмин кегрзюрге эркин этмезге кереклисин эсгертгенди.

«Нек дегенде ол миллетбизни адет-төпөлери, адек-кылыгына, динине, бирет халкы багылы кегреш ханаларга арталды келишимди. Аны кыл, жомаутуны, ырыкчада кыл тёлону, оманга юйретеди...» - деп жазылды анда.

Басмага ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырыганды.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Монополиялага закондөлестовну сакылауун жалчытыр ючюн тюрлю-тюрлю мадарланы жаратадыла

Конкуренцияны кыоруулау

Казбек Пшншев управлене товар рыноклада бола финансла бола байламлы жумушла тамалауда конкуренцияны кыоруулау жаны бола закондөлестовно кылай сакылганына, ествестуло монополияны субьекттерини ишлерине контракт системасын юсюндөн законга көре закупкала этуде, рекламаны юсюндөн закондөлестовнога бузуклык этилгенине бола кылагынына контроле эмда надзор этгени билдиргенди. «Кырал эмда муниципал кереклеге товарла сатып алынуу, ишлеге бола жумушлага заказла этууны сферасында контракт системаны юсюндөн» федерал законда торпөниле бола шыгары этгенди.

«Ала уа товарла сатып алынуу, алаа контроле этууну, дагыма да тинтип туруу болумура бола байламлыды», - деп, докладчы былай шартта келтиргенди: монополияла кыжау закондөлестовнога бузуклык этил бо байламлы 48 шарт ачкылганында, алаада 42-сине көре эсгертилетгенди. 40-сы толтурулгандыла. Бузуклыктылары кетермеселе, ишлери тохталырга болуугу юсюндөн 88 билдирги жиберилгенди, алаада 64-сю толтурулганды, кылагынында да тамамланыла турганды.

Конкуренцияны кыоруулау юсюндөн закондөлестовнога бузуклык этилгени чюн 34 иш ачылганды эмда сюзюлгөнди. Ала уа асламысында торгла бардырганда монополиялага кылажы ишлемме сакылганыны бола байламлыдыла. Рекламаны юсюндөн закондөлестовноу излемлери толтурмагыны чюкюн да былтыр 36 иш ачылганды эмда тинтипгенди.

Россейин Монополиялага кыжау федерал службасынны Кыбарты-Малксарда Управленисында аны башчысы Казбек Пшншев журналисте бола тобуштуде ведомствону эртенде жидеги билдирди. Пресс-конференцияга аны орунбасарлары Артур Кунов бола Юрий Кушов эмда бөлүмнө начальнигы Залимхан Гусеве да кыткышканды.

Казбек Пшншев.

Тарыгыулага көре тинтиуле нени ачкылгандыла

Управленинга озгачан жыл заказчаланы, ултономченин оргналыны, конкурсу, аукцион, котировочной комиссиялары ишлерине 287 тарыгыуу келгенди. Алаада 165-сине кыларганды, 105-си артка кыайтарылганды, жетисин жазганла артка алгандыла, 56-сында көргөзотөлөн шартла тох болганына тохтатырылганды, 109-су уа сылтауузга санылганды. Тарыгыулага көре бардырылган тинтиулерден сора 54 эсгертилетгенди.

Тарыгыуулан асламысы - 47,3 проценти - Кыбарты-Малксарны товарларына, 37,3 проценти - федерал, 15,3 проценти муниципал кереклеге атери сатып алыуда бузуклы, ол санда торглага сылтаууу кыошорго унамау бола, байламлыдыла.

Контракт системаны юсюндөн сак кылай сакылганы да сюзюлгөнди - 254 керек: эмиси планга көре, 252-си - андан тышында. Заказла кылай кошеничелери бола байлаан тинтиуле 988 керек бардырылгандыла, алаада 775-сине закондөлестовнога бузуклык этилгени ачкылганында.

Пландан тышында тинтиуле Россейин Монополиялага кыжау федерал службасыны буйруклары

бола, прокуратураны тилеги бола, гражданын эм уреждениланы, оргнациацияны тарыгыулары бола бардырылгандыла, - деп аныктады Казбек Пшншев.

Управленинга кырал эмда муниципал заказчаландан да поставщикте тарыгыуула келеди. Былтыр алай 14 обрешагына кыларганды. Алаада биологияна алган борчларын замандан эм тынгылы толтурмагынына тукуяларын алайланы тизмесине кыошарга кереклисин юсюндөн айттыла. Алачы барына да комиссия кыраганды эмда реестрге кыошарга унамаганды.

Поюзюлгей байламлыкыла

Ведомствода ким да сөлбөш, тарыгыуун, тилгени айтталырга мадарла этиледи: сыноулукуну телефону ишледи, сайда «обратная связь» деген бллом барды, хар кесек гражданына тарыгыууу бола тилеклери жазылып турган журналы бардырады - электрон

ХОЛАЛАНЫ Марият.

Бюджетни көбейтүүнө юсюндөн ачык сөлөшү

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Финансла жаны бола управленяны таматасы Мерзояны Юсуф районну биркени бамажта былтыр эмда быый январь айда кылай толтурулганын юсюндөн эм быый бу жаны бола не умутла белгиленгенерин билдиргенди. Алай бола былтыр бюджет 99 процентте ачылган этгенди. Налогга эмда башха тэлеуле бола 219,8 миллион сом кыйылганды. Бурунгу жыл бола тегилдиргенде, өсом беш процент болганды.

Дагында муниципалитетни мюлкөн эм жерперин инвентаризация этерег кылдан келгенди. Аны эмда башха мадарланы хайрындан бюджетни иги да онгурдууга онг чыкканды.

Налогга службаны жер-жерли бөлүмнө таматасы Байсопталаны Расул ведомство боюнчюке кылай иш бардырганы билдиргенди. Ол айтканыча, бусуагында эм улпу проблемалардан бири - «налогга жыйлык» объектиени аслам кесегини регистрация этилгенди. Бир-бирде алачы ишлерин тох-

ташдырган да кыйын болды. Дагында жалаңда 2016 жылда энчи мюлкөдөн налогга терс жыйылгандыла деп, службага 350 адам тарыкканды. План - «трафикке көре, ведомствону өтөөлчюлери алачы объекттарына келечилери бола бирге мюлкюри чюкюн налог төлөмөгөлине жогылагандыла.

Байсоптан улпу билдиргенди, былтыр республиканы бюджетине 237,5 миллион сом өткөрүлгөнди: 2015 жыл бола тегилдиргенде, өсом 5,7 процент болды. Жер-жерли бюджетте уа 167,3 миллион сом жиберилгенди.

Жер эм ырысы бола байламлы халла управленины таматасы Согаланы Салият быыйн налогланы жыюуда талай иш бардырылганын айтканды, жеринден тепдирилмеген молкно эмда жер участкалары хайрылануудан алаада кылай алачкыны да билдиргенди. Былтыр районда 14059 жер участканы инвентаризация этилгенди. Алаада 468-ини регистрация этилгенин эмда аны чюкюн бир торлоу налог төлөмөгөли тохтатырылганды.

Алиса ТАРПИ. Эбрүс муниципал районну жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

Канализация сетелени жангыртуу

Тырнауузда шахарны канализация коллекторуну эки участканы жангыртылганды. Алачы 2014 жылда ыркы тозураткан эди. Былтыр ремонт ишлеге 1,8 миллион сом кыраылганды. Ахчаны МЧС бергенди.

Биогонлюкге ол жердеде тийиши мадар этилгенди, районну

электросетьлерини участкасында эмда Гирхонан сууну кытындыда жангы быргыла орнатылгандыла. Келир заманда эс вольтуу заводну кыатында насос станцияга эмда коллекторуну 1,8 километрге кесегине ремонт этерча амал изленирикти.

Халккыбызын айткылык уланары

РФ-ни, КМ АССР-ни да сыйлы художик, Къабарты-Малканын Къырал саугасыны лауреаты Кърымшаухаланы Бахсануку жыш Хамзат тууганылы 23 февралда 100 жыл болды.

Биринчи аттала Малканын да Къарачайны айткылык жашы 1917 жылда Тебердде бийик биллими койорде тууганды. Атасы эрте дунясын алышындырган эди. 1925 жылда уа Кърымшаухаланы ойдор Махчкъалга кбгенди. Хамзат ананы Абайланы Мусосун къасы Гошахчы (анга Пляя дегенди) эм ынасаны (Жанхотланы Гошах, Абайланы Мусосун юй бийеси) къолунда өсгенди (анасыны, ынасаны да атлары бирча болганылары ючюн былайда жангылычла чыгып турганды). Жаш музаканы, поэзияны, сурат

Сюйюнчаны Азамат билдиргенча, художик фронда ишлеген суратлары а ардак кес окъуган адамилга саугага бергенди. Ол а, сёзсёз, устазларына, окъуган жерине да ыраза сохтаны уллу хурметин кбрготкен тебешу.

Айрылыуу болгонуну 1944-1957 жыллада сюртонде Кърымшаухул улу Къазастанда художик болуп ишлегенди. Бу кезунде аны ишлери художестволу жаны бла бютюн сейр болгандыла. Анга ётеча угай, ёз аманча тобеген къарында халкыны жерине жаш кбп чыгъармаларын жоралганды. Ол Алма-Атаны архитектура осормленисына уллу колшоу къошканданды. «Панфиловчула» скульптура композиция, «Темир жол», «Жайлауга», «Гырыж» эм башка суратлары уа аны кбз къарамаларын ачыктылап, жашууга соймеклигин, аны терен

Ишлеген кезиуу.

Жаныча суйген миллетини кыйыын къагары - чыгъармаларыны мурдорунга

аны правленийни членине айрылганды, СССР-ни художиклерини ючюнчю съездини делегаты эди. Бир заманда сагынылгъан организацианы башчысыны къуллугун да толтурганды. Аны сохталары да болгандыла, алааны саньында Акъкъызаланы Ажуб да.

Чыгъармачылыгыны кыйматлыгыны кюсюнден айта, аны монумент эм станыкый скульптураларны гите, уллу формаларыны да устасы болганын белгилерге керекди. Суратыны фахмусу топурак, тырты таш, мермер, состав таш, темир эм агъач бла да бирча ишлерге жетгенди. Ол жашта кертиккни излеген, философия кбз къарамаланы бирдикригден, эстетика жанында да уллу эс бурган художикленди эди. Аны сыйфатлары уа аллегория белгиле бла ётюрюнчю романтикесе бир бирлери бла кыаты баймалыкъдардыла.

Алай ол аслам ишни тындырыуа жетишгенди. Аны уруш тематикага жораланган «Панфиловчулары», «Хорлам», сагынылгъан «Мудах таулу», «Революция» деген чалары эм Байкостанланы Алимин, Али Шогенуковну, Кылабекланы Солтан-Хамитни, Ксения Гени эм башкаланы сыйфатлары озган тарыхны тобуга да эсизбеген керемей тыгыз себеглик этгенлей турдыла.

Акъ-Сунда Ата журтну къоруулачуларны хурметлерине орнатылгъан эсертмени автору да Хамзатды (архитектор Гусейланы Малик). «Ол сейр сюжетти монументни хазырлаганы ючюн скульптор къол кыйынына бир сом да алмагъан эди, жыйылгъан ахча аны ишлегенде изленген къоруулу материаллага бла баш-

Кърымшаухул улу бийик учунулары

Бесте художикти эди. Аны жияктери Батърылыкны, отурлуукуну, кертиккени, Ата журт эм адамлага соймеклики коллосюдюле.

Атасы Бахсануку бла анасы Пляя. Ишлеуню жашырынлыкъларына эрте окъуна тошонгон эди.

Къарачай-малкар деменгили наркт батырлары да ынасанын жомакларында билгенди. Пушкинни Арина Радионовнасыча, Гошах да таурулары бла туугулуу жорегинде Ата журтун, аны тарыхына, маданиятына, халкына, ата-бабаларына соймеклик оту тиргизип, ариулуккъуну, айбалкыны кбргею койоргенди. Ол деспленде тууган болуп эдиле Хамзатны бийик учунулары да.

Таулулада биринчи суратчы, атасыны кырындашы Кърымшаухаланы Ислам-Бийни аны жуукъ тенги, белгили орус живописец Н. Ярошенкону юспердендн юйорде дайым айтылганлай турганды. Профессор М. Ковалевский, экономист И. Иванюк, композитор С. Танеев эм башкалар да алааны жуукълары бла кырашы баймалыкъ жюрюткенди. Алай адамланы арасында къуралганды Хамзатны жашауга кбз кыараны, оюму, фикри да.

себе билгенин кбрготкенден сора да, автору атын айтдыргандыла. Белгилисича, аны скульптураларны ты кыралдан келген делегациялага кыйматты саугаланыча берил да тургандыла.

Ол кыйыын жылда художикни таукулгенин биогамлагандыла, дейди Сююнчу ул. - Аны Ата журтуну, ата-бабаларыны тыптыр ташына кыйтып, чыгъармаларын ёз жерине жораларга итинуюлон бузалмагандыла. Хамзатны чыгъармачылык ишге кавказ художиклени жарык сыйфатлары чакыргандыла - Кърымшаухаланы Ислам-Бийни бла аны тенги Николай Ярошенкону. Ала экини да анга демократиялы кбз кыаралары, азылыкты къулулкъ этген чыгъармачылык хатлары эм кавказ пейзажканы суратлаганылары бла жуукъ эдиле.

1957 жылда Хамзат жаныча суйген тууган журтуну. Къарачай-Черкесге, кыйташын. Ол кезиуу, белгилисича, кбгюнчюнок азапны сыйганын миллетини адамларына керти да уллу халкъ байрамча болганды. Ала тас этген жыллары ючюн, жангы жашуу ючюн, сыйлары-намыслары ючюн арымалтайлы ишлерге халпа-хазыр эдиле.

Бу ышанла кырык жылны жеткен суратчыда да дайым болгандыла, аны бийикликке учундура, ишлерге чакыра. Суйген халкыны кыйын къадыра кбп ишлерин мурдору боллугуну да, айкай да, биле эди ол.

Бийик учунуларыны суратчысы

Бир кесек заманда Кърымшаухул улу Къабарты-Малкырга кбргенди. Тарых эм маданият эсертмелени саклау жаны бла битеуросей жамауат организацианы республикада бёлюмюно таматасы, КМР-ни халкъ поэти Со-зайланы Ахмат билдиргенге кбре, художикни ол кыйын колнредне Къудийланы Къайсын, анга болушук къол узатып, Т. Мальбахова айтып, Нальчикде фатар беричча этген эди.

60-чы жылда коллегасы, белгили скульптор Михаил Тажумашев бла Къабарты-Малканыны оюнуларына жюрюп, чыгъармачылык бла керошген миллет кадрлагъа мастерскоюла кергени айта аллай тургандыла. Ол кезиуу аланы сёзлерине эс буруп, таматала онки мастерскоюла жер белген эдиле, республиканы художикне биогюнлюке да алаа ишлерин бардыргъанлай турдыла.

Ата журт урушун экинчи даражалы орденини эм бир неча медалдыны иеси Хамзат СССР-ни Художиклери союзун республикада бёлюмюно скульптура секциясына башчылык этгенди, бир неча кере

«Мухах таулу» - («Скорбящий горель») эсертменин суратчысы ючюн Кърымшаухул улу КМ АССР-ни Къырал саугасына тийишли болганды. Аны архитектор Каркаланы Мухарибди. Бу магъналы монументи юсюнден Союзаланы Ахматны бир заманда да уллу ёткемлик бла айтычууду. - Аны республикадан тышында да сыйлы кбргенди. Мечен Республикадан кбп шеуварлы барды, ала Минги тауга ёткен заманларнда. «Мухах таулу»ны кыатында тохтап, дууа алдырмай бир да кетмегенди».

Чеченилик фахмулу художикне кеслеринде кбп зат ишлерге суйюкленерин да билдиргенди. Жарычууга, Кърымшаухул улуга ол жарык умтланы толтурурга буорунмагъан эди.

«Жангы жыр».

аа кереклеге берилгенди», - дейди Согай улу.

Андан сора да, Мечиланы Къазимни эсертмелери Баубутенде, Нальчикде, Къара-Сууда турдыла. Къудийланы Къайсын, адмирал Головою (Проходнада), Солтанланы Адилгерий (Минги тауну тийресинде), Боташланы Исса (Нальчикде) Суратлау искусстволаны музейинде эм кбп баша айткылык адамлардыбызны сыйфатлары республикабызны эм башка жерлени шахарлары бла элдерин жасайдыла, культура аралада сыйлы жерлерин аладыла.

Ол «Малкар халкъ жомакла» деген жыйымдыктыга, башка китаплага да иллюстрацияла жазганды, живопись чыгъармаларыны тизмесин да сейрди. Хамзат кбп кбгюнчюлек кытышанды, ол санда битеуросей, битеуросей даражалылага да.

Бизге Михаил Тажумашев билдиргенча, ала Кърымшаухул улу бла уруш тематга аталгъан «Вэри» деген дагында бир монументни ишлерге умулуу болуп, аны эскизин да хазырлагъан эдиле. Москвада художестволу советден керимдик алып да кыйташындыла, алай, аха тыйылмай, ол ахшы умутлары жашауда бардырмагъанды. Баам, ол дунин жарыгынын кбресе уа, жерлеш фахмулары къытасы, поэт Белоглазаны аманга да бир сылтаубуз болуук эди.

Огурулуз

Кърымшаухул улу 1985 жылда дунясын алышканды. Алай аны ишлери бюгюн да адамланы кёллерин, жюреклерин къозгатып алай турдыла. Алааны жанлары барчады, алаа авторну кызыуу жюреги урады, алаа аны энчи кбп жылуу сакланды.

Хамзатны юй бийеси Жаннети юсюнден айта, КМР-ни Жазыуучуларыны Юсюну правленийни таматасы, поэт Белоглазаны аманга ул алмаат, отгурлу тышкыру эрини хар башламчылыгына билелик этгенлей турганын чертеди. Эри ауушкандан сора аны ишлери жыйып, келик тебелюле сакларга амал этгенди да. - Бир жыл аланы юйклеринде къонокда болганында, - деп эсгереди озган жылланы Муталип, - назмуларыны окъуган эдим. Тизгинлеринде француз жазманна эсленди, бу ишинги бир заманда да къоюма, деген эди ари тилуи Жаннет».

Устаны журтунуа, Къарачай-Черкесде асыгандыла. Аны кызырына юй бютисе эм мермерден эсертме орнатканды. Ата журтуну кертичю уланыны жюрек тазалыгыны, ах нметилгенин белгисин.

ЖАНГУРАЛЛАНЫ Нахабат.

«Кесибизини базабыз болса, жетишимлерибизге иги да къошулуук эди»

- Юрий Хамидович, бусаттада школда спорту кылай тюрлюлеринден бёлюме бардыла, алаага неча адам жюрюйдю?

- Битеу да алты бёлюм барды: грек-рим тутушууды, боксдан, футболдан, спорт гимнастикадан, женгил атлетикадан эм тау лыжадан. Физиларбыз кенделенди бла Быллымда ишлейди, алаа сабийле асламында тутушуу бла керешенди, Терс-Кюлда уа - тау лыжа бла. Башланган хазырлануу, юйренюу-жарау этиу, спорт усталыкны игилendirюу, бийик спорт усталык жаны бла 35 къауум бардыла, алаага 438 адам жюрюйдю, ол санда 85 кысымды.

- Жаш спортчуларыны тренерлерни юсперден а не айталыксыз?

- Юйретюу - жарау этиу ишни 23 тренер-преподаватель бардырдыла. Ала жарау эттирген сабийлени жыл сайын даражалы эришууде хорлаганлары уа аланы усталыклары бийик болганына шагъатлык этеди. Эм иги кбромюдюлеге арт заманда Эзеланы Хусейини, Чеченланы Артурдо, Халпаны Асланда, Балаланы Алимде юйренгенде жетгенди. Хар жылдан 2-3 окъуучубуз спорту устасыны мардасын толтурдыла.

Бусаттада бери жюрюгенден араларында бир гёжефизибизге «Спорту сыйлы устасы» деген ат берилгенди, сезигеулен спорту усталардыла, онекиси спорту устасына кандидатладыла, бешелден биринчи даражалы болгандыла. Юч жюздөн аслам сабийни да разрядлары бардыла.

- Озган жыл а кылай жетишимле бла кзуандырганды?

- Ала 67 эришууде - чемпионириге, биринчилеге, жыл санларына кбре тюрлю-тюрлю турнирле - кытышанды. Эм уллу жетишимлени спорту усталы Локиланы Жамболат болдурганды. Ол Россияны жыйымдык командасыны саньында Европаны миллеттени кубогу, континентле аралы АЛРОС кубогу алганды, дуняны кубогуна экинчи жерге эмда Россияны чемпионатында ючюнчю жерге чыкканды.

Жаппуланы Жюносу Россияны биринчилиги кытышанды. Аслан Топов да кыралны жыйымдык командасыны саньында юйорланы араларында бардырылган «Кубок мучени» эмда тюрлю экинчи болганыны дагында талай эришууде алчы жерлени алганды. Башылланы Махмут, Хаджиланы Ислам, Локи-

Былтыр Элбрус районун сыйы телю спортшолуу энци эди ол 50 жыл мында алгачычылганды. Анга жюргенле кылай жетишимле болдурганларны юсюнден бизге аны директору, КМР-ни физкультурасыны бласпорту сыйлы кзуулукучуу, Россияны сыйлы тренери Локиланы Юри билдиргенди.

Аслан Топов бла Жаппуланы Жюносу былтыр спорту устасыны мардасын толтурганды. Локиланы Асланга, Казбек Насухевге бла Газаланы Элдарга «Спорту устасына кысым кандидат» деген ат берилгенди. Тебердиланы Таулан да алай марданы толтурганды. Локиланы Топов, Хаджиланы Ислам, Жаппуланы Жюносу биогюнлюке Россияны жыйымдык командаларына киргенлерин да белгилерге оюеме.

Спорту шолугузну бир тюрлю тюрлерни уа бармыдыла? - Бизде юйренгенде, мында кылай кыламга алай, билмилерин ёсдорю ючюн кюздан келгени этебиз. Биогюнлюке кёл спортуу кыралны усталарында окъудула, эришууде тургъан шахарлары эм да бизни ючюн спорту усталы Локиланы Жамболат болдурганды. Ол Россияны жыйымдык командасыны саньында Европаны миллеттени кубогу, континентле аралы АЛРОС кубогу алганды, дуняны кубогуна экинчи жерге эмда Россияны чемпионатында ючюнчю жерге чыкканды.

Жаппуланы Жюносу Россияны биринчилиги кытышанды. Аслан Топов да кыралны жыйымдык командасыны саньында юйорланы араларында бардырылган «Кубок мучени» эмда тюрлю экинчи болганыны дагында талай эришууде алчы жерлени алганды. Башылланы Махмут, Хаджиланы Ислам, Локи-

«Спорту багъызыгъа уа ырымасыз?»

- Кесибизини базабыз болса, жетишимлерибизге иги да къошулуук эди»

«Жетишимлерибизге кбре, школда аслам эсертмелерибизге эмда аманга, спорту башка тюрлюлеринден а бармыдыла айтырча иги эселге?»

- Бери Фергюкъланы Ахмат келгени бла бокс да айнып башлаганды. Анда жарау этгенде да бардан эришуулеринден майдалла бла кыйтадыла. Сёз ючюн, Жанкуланы Расул былтыр беш тюрлю турнирге кытышанды, аланы хар биринде да алычланы саньна киралганды: Элбрус району тренерлерини бла спортчуларыны хурметлерине бардырылган эришууде, Элбрусуну кубогуна бла КМР-ни биринчилиги кытышанды. «Юност Россияны физкультура-спорт обществону биринчилигинде - ючюнчю, Туапсе шахарны юкюне аталган турнирде да экинчи жерин алды. Бийнекуланы Тенгиз, Бабаланы Башир, Жаппуланы Залим, Алийланы Малик, Къудийланы Магомед, Шауаланы Хамза да жетишимлери бла кзуандыргандыла. Гимнастика бла керешегенде «Динамо» спорт обществону биринчилигинде ахшы кбромюдюле болдургандыла.

- Учрежденияны борчу, сёзсёз, майдалла кытайлыккы аста спортчуларына хазырлаууду, алай андан тышында кылайышамалысыз?

- Физкультура, спорт бла не кыадар кбп сабий, жаш адам кюрешчана мадар этебиз. Башланган хазырлануу эм юйретюу-жарау этиу группала, спорт гимнастикадан бёлюм да ол мурат бла ачылганды. Алаага аслам адам жюрюп башлаганын да белгилерчады.

Жыл сайын Билим бериуу управленийни себеглиги бла Физуру району физкультура эм спорт комитети бла бирге окъучулары араларында спартакиада ётюрбебиз. Ол спорту алай тюрлюсюнден бардырылды: женгил атлетика, футбол, волейбол, баскетбол, шахматла, стол теннис. Бу эришууде сабийге бек сейридди, хорлагъан командала уа арда району атындан республиканы спартакиадага кытышандыла.

Спорту багъызыгъа уа ырымасыз?

- Кесибизини базабыз болса, жетишимлерибизге иги да къошулуук эди»

Ушакны Анатолий ТЕМПРОВ бардырганды.

Къанда бал тузун ёлтемини мардасы кылайлы бирчи?

Бу соруу бусаттада кблене жарышканыны себегли врачла айтханнга эс бурбайк. Алайды да, бал тузун ёлмеми дегенде, глюкозаны кылайлы болганына керешелди. Олду тирпилик жалчътхан эмда битеу органылы ишлетгенди.

Глюкозаны къанда ёлчмени гормонлага кере да толренди. Кынгана алайлы этерирте эм къарангылай барырга керекди, аны берлик эсегиз, 8-10 сагатны ичиде жуук ашамагъанлай, ичмегенлей атлангыз врачла. Андан сора да, иги жукуларга да керексиз.

Ач къарангылай 5,6-6,6 ммоль/л кбромюдуу саугазуу кбромюдуу тазёлюмлюк буулуу аныны бериксе: ол аялык диабет тойлодо, алай къоркуну а барды. Бал тузун ёлчмени ач

къарангылай 6,7 ммоль/л кбромюдден кёб болса, ол сахараны диабетни кбрготкенди. Глюкоза къанда 6,7 ммоль/л держ жетсе, специалистле гипергликемияны юсюнден айтадыла, ол бал тузун ёлчмени мардадан иги да озганын билдиреди.

Гипергликемияны женгил кбромюдден (8,2 ммоль/л) баш чыныны усталыклары. Алай гипергликемия андан ары айрык барса, ышларны да веддиле: къан басым тошеди, анда кетюла кбейедиле, ол санда мыллыккыны иги да азайтады.

Бал тузун ёлчмени кбромюдуу саугазуу гипергликемический кбромюд туурду, ол 3% ммоль/л держ жетсе, андан да ары атласа. Аны 3,3 ммоль/л кбромюдден

азлыгы уа гипогликемияны, бал тузун келлигин, билдиреди. Адамны чаркында ол кезинде былай ышанла ахчыкындадыла: терк ачуулануу кылуу, асыры бек терлеу, къарыусулук, кыолланы кыльтуруу, башны тбгерек айлануу, сингилерни къарыусулугуу, кезлени иги кбремелени, къусаргъа тартынуу, аялык сезими, ахчыканы-кыолланы къурушулары.

Сабийлеуе бал тузун къанда мардасы абданладан эсе башхарканды. Жылгъа держ къагъанкъыла ол 2,8-4,4 ммоль/л болады, беш жылларында дер гитчелде - 3,3-5,0 ммоль/л, андан таматарында уа - уллу адамдадыла. **КЪАЛАБЕКЛАНЫ Нахабат** хазырланды.

Юйретиу

Кадастрны кыалай кырашдырадыла

Кыбарты-Малкбар кырал аграр университет, Россияны илмууну ыйгынын белгилеуно эмда кесини профиориентация ишини чеклеринде, Нальчикде 4-чю номерли гимназияда землеустройствода эмда кадастр ол жерни спутник технологияланы эм навигация системаланы хайырланууну юсюнден юйретиу курс бардырганды. Школчулабга бу окуу учрежденияны арбазында жер юлюшюну GPS-приемник бла өнчелеп, кадастр эсепке кыалай салырга боллугу көргөзүлгөндү. Инженерле Казбек Дагаво бла

Анзор Топлачев сабийлени аппаратура кыалай ишленини бла, участканы координатлары ол не халда токташдырганы бла шагърейлендиргендиле. Ызы бла аудиториябга барып, монитрда ол жерни координатлары да шарт белгиленген планын көргөзгөндиле. Гимназияны башчысы Римма Нагоева быллай тюбешуле школчулабга иги да мағаналы болганын, жаш адамлабга усталык сайларга себеплик этгенлерин белгилегенди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Спорт

Спартакиадада сынашырыкдыла

Нальчикде боксдан окуучулары сегизинчи спартакиадалары бардырылганды. Анда 1999-2000 жыллада тууганла сермешгендиле. Элбрус райондан анга Алияны Малик бла Бабаланы Башир кыатышхандыла эм ала экиси да алтын медалданы кытхандыла. Биринчи 52 килограмм аурулукда, экинчи – 81 килограммда эм кючюле болгандыла. Ала энди СКФОНу окуучуларыны араларында бардырыллык спартакиадада сынашырыкдыла. «Динамо» спорт обществоно республикада бөлүмюну биринчилигинде да алчыла болсала уа, Россияны биринчилигинде да өткөрдиле. Жашланы тренер Фергюкөланы Ахмат юйретенди.

Андэ Элбрус району олимпиада резервли спещиализацияланган сабий-жаш телю спорт школундан Макытланы Хасан хорлаганды. Аны тренере Юсюп Кумыков бла Чегембайланы Ахмат юйретенди.

Макытланы Хасан - республиканы чемпиону

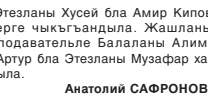
Нальчикде боксдан республиканы чемпионы бардырылганды. Анда 60 килограмм аурулукда Элбрус району олимпиада резервли спещиализацияланган сабий-жаш телю спорт школундан Макытланы Хасан хорлаганды. Аны тренере Юсюп Кумыков бла Чегембайланы Ахмат юйретенди.

Энди 20-жыллык спортчу СКФОНу чемпионына хазырлангыкды. Тренери Чегембайланы Ахмат, Хасанын хорламга улуу интилууго болганын, муратына жетиуде кыатыгынын белгилей, бу шартта анга да ражалы эршииледе да жетишилги болургуларынын чертгенди.

Бир турнирден - беш майда

Нальчикде грек-рим тутушуудан окуучулары араларында спартакиада бардырылганды. Анда Элбрус району сабий-жаш телю спорт школуну келечилери беш майда кытхандыла. Биринчи жерни Курдаланы Руслан алганды. Кудайлыны Заур экинчи болганды. Далуланы

Муссабий, Этезеланы Хусейи бла Амир Кипов ючюнчю жерге чыккандыла. Жашланы тренер-преподавательле Балаланы Алим, Чеченланы Артур бла Этезеланы Музафар хазырлагандыла.

Анатолий САФРОНОВ.

Жашла кеслерни танытхандыла

Терек шахарда эркин тутушуудан республиканы чемпионы бардырылганды. Анга 2000-2002 жыллада тууган спортчула кыатышхандыла.

Эршииледе 100 килограммга дери аурулук категорияда 3-чю номерли спорт школда бла «Хасания» спорт клубда жаруу этген Гадиляны Азамат биринчи жерни алганды. Ахмат Кожуков 42 килограмм аурулукда экинчи болганды. Жашланы тренере Ахлонаны Юсюп, Исмайыл, Азамат, Минирланы Илияс, Кырчаланы Рашит бла Мунчаев Багира юйретенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

КОНКУРС

Патриот жырланы айтхандыла

Көп болмай Чегем району Билим беруу управленийы кырап, Ата журтну кыоруунуларыны кюноне аталып «Споемте, друзя» деген ат бла аскер-патриот жырланы конкурсу бардырылганды. Анга району школларында тамата эм гитче классада окугъан онжети команда кыатышханды.

Эршиилени кырагъанланы оюмларына көре, быллай проектле есе келген телюге ата-бабаланы жигитликерин унутмазга, Улуу Ата журт уруш жырланы эслеринде туругуба, аз жерлерини суюмекликни кюнорге себеплик этгенди. Школчула уруш жыллары

жырларынын, назууларынын, прозасынын окугъандыла, кинофильмден юзюкюлге кырагъандыла эм актёр усталык хунарлерин ачыклагандыла.

Ахырында жюри хорлагъанланы белгилегенди. Гитче кыаууму арасында биринчи жерлеге Нартаны, Чегемни эм Лячинкыяны 1-чи номерли орта школлары чыккандыла. Таматаланы кыауумунда уа Нартаны 5-чи, Шалушканы 2-чи, Лячинкыяны 2-чи эм Экинчи Чегемни 3-чю бла 2-чи номерли орта школларыны келечилери алчыла болгандыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

СОЦИАЛ БОЛУШЛУКЪ

Кимге берилликдиле «продукт картала»

Бу жангылык бююнюлюкде аслам соруу туудурганды. Биз алабга жууялла бербиз.

КАРТАЛА НЕГЕ КЕРЕКДИЛЕ?

Бу карточкала кыралда продуктла жетмегени ючюн угъай. Минпромторг кырагъан программаны чеклеринде хайырланчуланы излемлерин жалчырып ючюн чыгарылгандыла. Программа россияны производствода айырыла, кылаисыланы уа сауулуклу азы-азык бла жалчытырга онг берилдик.

Минпромторгда аныглатханына көре, программалга инсан санына файдда орталыкдан азыркы тошгенле эм кылаисыл юйорле кюшулулдуула. Аланы, федерал рекомдандалыла танып, регионал властыла терекчиле.

АНДА КЫАЛАЙ БИР БАРМЫДЫЛА БЫЛЛАЙ ЗАТЛА?

Быллай бир деп айтан алыкка кыйынды. Ол жанына эм башха затлабга да кырал турды. Минпромторгну башчысы Д. Мантуровну билдиргенине көре, карталга жиберилген ахчаны тешип кылабга алырга неда жылып тууруба жарарык туюкулду. Продуктланы сатып алырга андагыны айны ичинде кыратмаса, ол «койон» кылады.

ОП КЫАЛАЙ ИШЕРКИДИ?

Болушлукуну жиберична «Мир» картаны хайырлангырға умут барды. Ол россияны телю системаны картасыды. Кеси да, «Visa» эм «MasterCard» халкыла аралы телю системаланы кыралыбызда ишлемдесе этерле деген кыоркучыкка, бизни бу жаны бла

кыоркчуусулугубузу жалчытады. Кырал болушлукуба эркилик алган кюлунадагы картаны хайырланлыкды неда жангысын чыгарычна банкга заявка жазылкыды. Анга айтыкканы, пособылганы, стипендияны өтдюрюрге да жараркыды.

НЕ ЗАТ САТЫП АЛЫРГЫ?

Жаланда эркилик берилген товарлары. Алай болмаса, автоматикалы контроль сатып алган затларыгыны өтдюрюрге онг берлик туюкулду. Минпромторгда айтханыларына көре, продуктланы тизмеси Минздравны рекомдандалыларына көре кыралды.

Кырал болушлукуба алырга жараган продуктла: гыргыч, ол санда ун, круपालа, макаронла эм башхала, картоф, тахта көгетле, төрөкден бусагъатда юзюлген эмда кытырылган жемилше, бал туз, суу, огуна, гаккыла, чөлуе жуау, эт эм андан жарашдырылгандыла. Андан сорда да, элилер мағаналы болган затла: орталыктык өсомюлкө, урук эм малаш. Башда сасынгангына барысы да ата журтну производстволу болурга тийишдиле. Кызыдыруучу игиле эм заранлы продуктла (сөз ючюн, чипсы эм газировкала) бу тизмеге кюшулмайдыла.

КЫАЙДА ХАЙЫРЛАНЫРГЫ?

Карталаны бу системада ишлерге хазыр болган битеу токулнеде да хайырлангырға болулкыду. Энци сатыу ыз кырагырга кереги жокуду. Ала бла ашханалада да телерча онгнга да кыраллыкыды.

ПРОГРАММА ЮЧУН НЕЛЛАЙ БИР ТЕЛЕНИРИКИДИ? Минсельхозну агропромуну рингуну таландырыу департаментини башчысы Владимир Волкини айтууна көре, программалга 100 миллиард сом кыратылкыды.

ОП ФАЙДАЛЫМЫДЫ?

Программаны экономика мағаналыгыбга бек уулуду, деп билдиредиле Минпромторгда. Хар салынган сомга ВВП-да эки сом кыатырылырга болулкыду. Сөз ючюн, программа 2015 жылда битеу проект кюноне ишлесе эди эм анга 300 миллиарда жуукку сом салынып болса, ол ВВП-ны 0,8 процентке көбейтирик эди.

ТЫШ КЫРАЛЛАДА УА БАРМЫДЫЛА БЫЛЛАЙ ЗАТЛА?

АБШ-да барды мынга ушагъан программа. Ол анда 1961 жылдан башлап ишленген теурды. Биринчи заманда кылапай сөз америкалына продвословие талона алып башлагъан эдиле. Энди кыралдан ахча болушлук энци пластикалы карталабга өтдюрюледү. 2016 жылда аны 44 миллион адам алганды, аны орталык өлчөми 126 долларды.

Болушлукуну кыалай бир болушту юйорно файдда тошюрюне көре тергеледи. Сөз ючюн, программалга жангы кеси жашагъан, тошген файдасы 990 доллардан аз болган америкалы кюшулулукду. Юйорде төрт адам бар эсе, аланы файддалары битеу да бирге 2025 доллардан кем эсе, ала да болулкыду ол тизмеде. «Продукт карта» бла ашы жаланда токенледе угъай, фермер июкледге да сатып алырга жараркыды.

«Аргументы и факты» газет.

Банк

Алтын эм кююш ахчала

«Россельхозбанк» Кыбарты-Малкбарда бөлүмюнде алындан эм кююшден этилген ахчала сатып алырга болулкыду. Бизге ондан билдиргенлерине көре, адамла арасында алындан бла кююшден хазырланган «Георгий Победоносец» ахчаны излейди.

Зодиак белгилери болгандыла да суром уулууду. Февралда бла маргда тууганланы 925 рубакы «Суюкый -14» эм «Обакы-14» суратлары бла ахчала алырга онглары барды.

Ахчаны быллай тюрлюсюно санына дайым кюшулганды турды. Он шарт, коллекционерден сорда да, инвестициядан хайыр алырга суюгенледе да ошым амолда. Бусагъатда 900, 925, 999 рубакы кююшден «Паска», «Год петуха», «Все красны жини», «Семейное счастье», 2018 жылда кыраллык дуня темианот бла баймалы темпаж хоралонган «Футболноле города России», «Архитектурные памятники» эм башха суратлары бла ахчала бардыла, дейди банкны келечиси Карина Болотокова.

Темир ахчаланы юсюнден толурлак хабарны «Россельхозбанк» бөлүмюнде билдире болулкыду. Аны адреси: **Нальчик шахар, Кудейли улу проспект, 10 А. Телефон номери: 8 (8662) 40-62-20. Банкны сайты: www.rshd.ru.**

Бизни корр.

Контроль

Тереклени кырыу - ол законсузлукду

Болсада комиссия сабанлыкканы кыатында болгон агъын ыз кетерилгени эслегенди. Ол а «О мелiorация земель» деген законда бла Жер кодексе айтылганга арталып да келишкенде ишти. Быллай ушактоклада битген тереклени кырырга жарамды. Жерни ортаккыла ала турган заманда этилген келишимде да ол жорук энци тизмеде белгилениди.

Полиция

Наркотиклени келтирип, сатарга кюрөшгенле тутулгандыла

Наркополициячыла УФСБ-да коллегалары бла бирге Кыбарты-Малкбарга геронны келтирип сатарга умут этгенлени жолларынын кескенди. Бу айтылгыны этгенлени ишлекликде жуукк тыш кыралдан биринден эки эгеч бла республиканы инсаны тутулгандыла. Тишируула поезд бла Москвадан Нальчикке келип, мында фатарда токташхандыла. Аны тинткенде, полициячыла төрт полкитлен артаккыны тапкандыла. Аланы хар биринде да экишер грамм герон бар эди. Алай кырагына, ууну тишируула токтаган көп кытапы юйде таша жерден алганды. «Товар» ючюн ахчаны уа Интернетни болушлугу бла телегенди.

Театр

Жашуа дерсле, кыдар айланчла

Куулийланы Кыайсын атлы Малкбар кырал драма театр сахна искусствуну суюгенлени В. Жеребовну пьесасына көре «Тяу ортында тап жийялды» деген спектакль чакырады. Юнонга Жангуразланы Мажит, Будайяны Ольга, Мамойяны Фатима, Солойяны Мария, Мамучыяны

Эгечле полициячыланы сорууларына жууялла берирге унамагъандыла, болсада право низамына саклачула жыйган шартла аланы аманлыкканы токташдырырга онг берилди.

Битеу да бирге уа ала республикага 97 грамм герон келтиргенди. РФ-ни Уголовной кодексини 228.1 статьясына 4-чю кесегине көре материалла жарашдырылгандыла. Анга көре, наркотиклени законга бузуккыла этип жарашдырганлары келтиргенлери эм сатханылар ючюн бу аманлыкканы кыауумга киргенлени эркиликлери 20 жылга сыйырылгыра болулкыду.

УЧРЕДИТЕЛЕ: КЫАБАРТЫ-МАЛКБАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ ЖЖ. РЕДАКЦИЈА: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору оорунбасы) ЖАНГУРАЗЛАНЫ Накабат (баш редактору оорунбасы) ТОКЫЛУЛАНЫ Борис (жууялы секретары) МОКЪАЛАНЫ Зуура (культура бөлүмю таматасы) ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашуу бөлүмю таматасы) ТЕЛЕФОНДА: Редактору приемлай 42-63-01. Баш редактору оорунбасыры - 42-38-21, 40-04-82. Жууялы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корреспонда - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕ.ПОМ.ТЕРИ: Жамауат-политика жашуу - 42-24-02, 42-67-68. Кулчулара - 42-75-82, 42-66-76. Социалый-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангылыккы эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучула бла байламкыккыла жорютуу эм реклама - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72. Тизмачыла - 40-28-97, Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыатык жорютмейин. Көпчү жазмадагы рецензия этилмейин эм ала ортка кыатыргымайдыла. Газетле басылышын материалла айтканга алындан амыла редакцияны оюму бла белгилемесе болулкыду. Ала айтканын хар зат ючюн Россия Федерацияны Басманы юсюнде законду тийишлиликте материалланы авторлары кесерди жууялмайдыла. Редакция авторлардан 400 газет тизгенден (машина бла жазылган 5-6 бет) келино амалды. Газет Басманы эм асымагы информацияны эркинликерин кыоруу жаны бла Кыбарты-Малкбар регион инкешенди 2016 жылда 19 жапфайде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ 07-00118. Индекс - 51532

Газетти басылга КМР-ни Басма эмда асымагы коммуниязцияла жаны бла кырал комитетини компьютер службабасы хазыр эткенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну тинюграфиясында басылгангады. Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 33. Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КМР-ни почта сувьяны фелерсатый Управленийы жууялды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10. Газетлени Россияга сатыу ючюн КМР-ни «Роспечать» акционер общество жууялды. Телефон: 42-49-34.

Номерге графике көре 19.00 сагъатда кыол салынды. 20.00 сагъатда кыол салынгангады. ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА: Улбуяланы Мурат - декоруй редактору; Кетериланы Зульфия - жууялы секретары оорунбасы; Зезуланы Лида - (1-чи бет); Гелуяны Валентина - (3,4-чю бетле) - корректорла. Тиражи 2100 экз. Заказ № 211. Багъасы 10 сомду. 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru